109 383

ГОДИНА XVII.

ИЗЛАЗИ:
УТОРАК, ЧЕТВРТАК И НЕДЕЉУ
редовно, а осим тога и изванредно.
ОГЛАСИ
се плаћаю од сваког редка из ситни слова први пут 6, а послѣ 4 нов.
За жиг сваки пут 30 новчића.

Рекламације шаљу се незапечаћене и без поштанске марке. — Писма неплаћена примаю се само од дописника.

НАПРЕДАК.

У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 26. ЮЛИЯ 1864.

БРОЙ 88.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА:
СВУДА У АУСТРИСКИМ ЗЕМЉАМА
На годину 12, напол. год. 6, на четв. 3 а мѣсечно 1 фр. аустр. вред.
У СРБ. КНЕЖЕВИНИ:
На годину 120, на пол. године 60, на четврт године 30, а мѣсечно 10 гроша.

Предплату примаю све поште; овдѣ у мѣсту уредништво, а у Бѣограду Разноситель Напредка.

ТЕЛЕГРАМ НАПРЕДКУ.

У Котору 23. юл. Код Колашина био є бой, у коме є 500 Турака погинуло. У Ерцеговини є букнула буна под предвођенѣм Вукаловића.

Свршено.

Шест недѣля дана има од онда, како є изишло найвише допуштенѣ да се конгрес илирички ради избора митрополита држати може.

Време то ниє било баш тако велико, да се народ за конгрес могао сспремити како треба, али є опет у томе времену могао разумѣти какав му задатак велики предстои. Ако не сасвим и као што треба, а оно є могао спремити се толико, да га овогодишньи свети громовник сасвим неспремна ненађе.

И Романи добише позив исти, али они се у томе времену спремише, сложише и споразумѣше, те и овамо дођоше, да на конгресу кажу, како они заедно са Србима у управним црквеним пословима неће више никакве заедннице да имаю.

Сад є главни посао коначно свршен у ючерашньой и данашньой сѣдници. Без Романа српски заступници одложише молбу престолу ради цркве и школе послѣ избора, а ючe, без Романа, изабраше већ и митрополита.

Нас само то єдино веома тиштати мора, што мислисмо, да изявлюемо волю, потребу и желю народа, а сама радня народна или народни заступника начини и нас, и све оне, кои овако мислише, да немамо ни ушию, ни очию, ни срца, ни памети, а у неку руку ни образа.

Ово су истина чести плодови и найпоштениє ивне раднѣ, али осѣтльивие срце не може да их лако прогута.

У пуноме увѣреню, да нисмо ништа и од никуда износили оно што ниє, и да смо са найвећом пажньом и бригом трудили се дознати само праве изяве народне, и да смо само те изяве саобштавали и на ньима єдино наше мисли и речи оснивали, подвргавамо се судби, коя є нас многе снашла. Нисмо ми намѣрно никога обманьивали него незрѣле и неустроєне изяве народне увалише нас у неволю ову, спрам кое ни єдан свѣстан човек не може бити равнодушан, а то є да свршетак дѣла пориче сав наш досадашньи рад.

Нас навластито то тишти, што се несѣћамо, да смо икада тако награбусали. Било є много тежи и већи поява и заплета, и лист овай іошт ниє имао повода рѣч свою порицати, нити су га икада догађаи и послѣдице овако постидѣле, као што є сада исход овога конгреса.

Ко има памети и разлога а познає догађае и околности, тай ће видити, да ту ниє само наше него обште кривице било.

Наука є ово међутим велика за наш явни живот уобште. Кад би се код нас радило о развитку явне народне свѣсти другчие него што се радило до сада; кад сами слободняци неби нигдѣ и никада употреблявали средства недопуштена, онда би се могло доћи до тога, да наш свѣт, кад што ради, зна шта ради.

Єдном рѣчи, ова є прилика могла свакога научити, да ми іошт незнамо ни шта ни како радимо. Замѣрио нам ко или незамѣрио, ми морамо овдѣ рећи и са тугом исповѣдити, да ће проћи іошт много времена, док и ми будемо подпуно свѣстни свога задатка и своє раднѣ.

Сад би нам валяло знати, оћели се што далѣ радити и дали ће се што урадити.

По рѣчима царскога комисара можемо истом се надати, да ће раднѣ неке бити, а по имену, да ће се из конгреса избрати одбор неки у синод епископски, кои ће спремати предлоге за саборску радню о цркви и о школи.

Већ се иште времена док неког дође потврђенѣ или наименованѣ митрополита. Кои дан проћиће, док се митрополит уведе или инсталує. Кои дан проћи ће, док се нов епископ избере. А времена се доста оће, док се синод са тим одбором удеси и док радити почне, а за саму радню неби било много 5—6 неделя, ако ће се што темељно за сабор спремити као предлог. И тай предлог мора ће ићи влади на преглед и одобренѣ.

Оћели кроз све то време бити сви остали депутирци на окупу у Карловцима, без свакога посла? То би била штета, дангуба излишна и трошак излишни.

У колико познасмо люде у садашнѣм конгресу, нема их тамо много, кои би у одбор тай изабрани бити могли. Човѣка, кои дотичне предмете добро познає и зна, кои є стручан и спремлѣн за тай рад, тамо никако и нема. И зато ће и тай синод, и тай одбор, паметно урадити, ако потраже и позову у посао тай кога човѣка, кои те ствари разумѣ. А такови ми много немамо.

Народ є, кроз своє заступнике, главни свой посао свршио већ. Од митрополита зависи код нас далѣ не много него скоро све. Од нѣга зависи понайвише, какви ће бити предлози; од нѣга зависи ньиово одобренѣ од стране владине; од нѣга зависи претрес и одлуке у сабору; од нѣга, што є найважниє, зависе одобреня одлука.

Нови гласови.

Већ од дугог времена из Црне горе и из Ерцеговине, и уобште из источни страна, неимасмо никакви гласова.

Сад у єданпут добисмо тай глас, да є у Ерцеговини опет буна, да Вукаловић опет устанак тамо предводи, и да є већ био бой код Колашина.

Познато є, да є Вукаловић поодавно са Турцима, кроз посредованѣ европски консула, удесио био са Турцима неки уговор, по коме є он над неким племенима управлио без другога уплива турскога, осим што им є давао данак. Он є сам имао неку плаћу, кою су му Турци одобрили,

Познато ће бити читаоцима и то, да є Вукаловић побркао се са двором цетиньским, нити є кроз досадашнѣ време било између ньи какви одношая.

То смо слушали, да су Турци іошт од зимус тай уговор са Луком кварити почели. Нека су насилия они чинили у селима, коя су под Луком. Уобште су ишли на то, да свою власт у тим краєвима опет разпростру.

Устанак овай нови у Ерцеговини морао є имати свои велики узрока. Сиротиня се не диже без неволѣ велике.

Али какви су изгледи, какав крај може бити томе новоме устанку?

Слушалисмо, да є Лука, код све своє простоте, мудар и паметан човек. Он є то доста ясно показао у нѣговоме ономе првоме устанку.

У нѣга се дакле уздати можемо, да и у невольи ниє устао наново на оружие без каквога рачуна

Но кои є то рачун? Уздали се у Црну гору, коя му є за леђима, и коя би му найлакше могла помоћи? За сад се о томе сумнямо. Пре би рекли, да се он, ако се узда, узда у кога другога. А найпослѣ може бити да є очаянѣ, у коме нема рачуна ни узданя другога до у себе самога.

Тамо є наш народ, и то валян наше, род. Судба Ерцеговаца, као браће намора се и нас тицати. За сада само: нека им є Бог у помоћи!

Сад, кад є конгрес овай отворен, стижу нам дописи о томе како и шта треба на нѣму да се ради, ньиов є садржай понайвише такав, да се више употребити не може. Послѣ боя коплѣ се баца у трнѣ Конгрес є оно, о чему се у тим дописима говори, већ до сада свршио. — И ово є узрок, што те дописе оставлямо неупотребленe.

Поглед по Европи.

Велике надежде и велики страх, кои су ове године код многи били, сасвим су се излизали, и већ се добро види, да ове године нећемо дочекати онай велики рат, кога су од многи страна прорицали. Ово є већ юли мѣсец, па ни силени цар француски, нити Гарибалди, нити ко други исуну мач; сви као да увиђаю велике користи, кое у овай пар имаю од мира.

Ово само зато споменусмо, да би се видѣло, како су дивно заплетене данас ствари у Европи и како є баш због тога врло тешко, да букне какав заиста велики рат.

Већ од прошле зиме ратує на сѣверу єдна од найманьи европски држава, коя има два милиона становника, против двѣ велике државе, кое имаю педесет и четири милиона жителя; и нико се незаузе за слабога против силнога. Двѣ велике силе воюю по године против државе, коя има врло важне узине морске и добре затоне, кои кад би пали шака каквом силном народу, врло би шкодили двѣма великим силама, Енглеской и Русии; а Енглези и Руси гледаю врло ладнокрвно, како се ближи опасност, да све то дође Нѣмцима шака — пак се и немичу. Велики Бонапарта, бранитель свию слаби и заступник свию угнѣтани, гледи сасвим мирно, како се више од трећине свои земаля изгубити владатель, кои є найвише зато тако слаб, єр се врло вѣрно држао нѣговог великог стрица.

Ко би могао казати, да велике европске државе имаю волѣ на рат у овай ма, макар да би за то имали узрока?

Лане бѣше готова сва западна Европа распалѣна учешћем спрам Поляка и распалѣност ова изражавала се у дугачким нотама свию западни сила, велики и мали, коима су ишли у помоћ Поляцима. Према свима овим писарима понашао се кнез Горчаков врло учтиво и замоли их, да га у будуће поштеде, неспоминюћи ствари, кое их се ништа нетичу. И силни Француз и богати Енглез стрпаше песницу у џеп, пак ћуткац.

Пре четири године дохвати воћа талиянскога єдинства смѣлом и сретном руком кола европске политике и неколико мѣсеци сам их он управляше. Сруши сиян престо, на коме сѣђаше найстария владалачка породица у Европи, коя є била везана найтѣшньим узима с осталим владалачким породицама — и та породица би прогнана и нико од остали владалаца и да се макнуо!

Из овога може се видѣти найболѣ, како мало волѣ имаю европске владе на велики рат.

Ако се говори о великом рату, кои Европи прѣти, тай рат неможе се дакле засад очекивати од сила, него би се могао очекивати од народа, али од угнѣтени народа.

А ту има некои народа, кои су познати као рѣшителни неприятельи данашнѣга станя и радо би започели войну, само кад би им силе довольне биле и околности им на руку ишле.

Међу народима, кои желе, да се европска мапа измѣни, први су Талияни и Поляци; осим ньи пак главни су хришћани у Турской; од те стране покушавало се већ од толико година ослобођенѣ, и само Италия што имаде досада среће у своим напорима, єр є подпомагаше найяча войничка сила у Европи.

И у будуће може бити Италия сретния но други народи, єр нѣне тежнѣ тичу се само єдне силе, а тежнѣ остали народа тичу се свуда више држава.

У осталом, Талияни су, као и увѣк, лукави, пак се толико и нежуре.

Добивши већ толико, да за овај пар могу бити задовољни, више се боз незгода, кое би их могле снаћи при неуспѣшном каквом покушеню, него ли одгађаня, кое им неможе покварити оно, што су свршили. Да су лукави, показали су Талияни и 1862. године, кад оставише обожаванога мужа, будући им се учинило његово подузеће као пренаглено и опасно. Гарибалди, кои 1860 године побѣдоносно корачаше из Сицилие у Неаполь, добиваући при сваком кроку нове силе и благосилян од цѣлога народа, паде 1862. године на челу малене чете код Аспромонта.

Поляци су истрошили у послѣднѣм устанку свом силе свое на многе године; у овай пар неможе се ни говорити о каквом ячем покрету у несретном народу поред Висле.

Али другчие стое ствари на трећем полю, на коме ће никнути будућност Европе — у турским земљама.

Неброено пута покушавали су угнѣтени народи, да се опросте турске власти Єдноме пође то упола за руком; Грци са помоћи Европе основаше свое краљевство, али много манѣ, но што су они хтѣли; Румуньи нешто манѣ сретни бише, исто и єдан дѣо Срба; сви остали остадоше до данас под тешком владом турском.

Подчинѣни народи у европской Турской већином су Славени: Бугари и Срби, кои у послѣдньим годинама све гласние траже свое право.

Цѣла Европа види, да ствари немогу іош дуго тако остати, као што су сад у Турской; али све остае по старом, ер сваки би промѣном рад био што задобити, али неби рад, да и други добие. То є тайна, коіом се турска власт одржава.

Али има ясни знакова, из кои се види, да западне силе неће іош дуго гледати Турке као досад, да се и саме спремаю на велике измѣне, кое тамо предстое.

То се види отуда, што се двѣ западне велике силе труде задобити код народа у Турской симпатие, како би тим имали неке моћи при рѣшаваню ньиове судбине.

Све до найновиега времена била є Русия скоро єдини заступник хришћанства у турской царевини; то є било природно, ер православни Славени осврталн су се у своіой патньи на силнога стрица, кои им є крвлю и вѣром био тако сродан, пак су га сматрали као прирођеног свог бранителя.

У послѣднѣ време, нарочито од кримскога рата, надтиче се Наполеон с Русима о првенство, и на много мѣста пошло му є за руком отиснути Руса и сѣсти на његово мѣсто. У новой држави романской има сада Француска на престолу найвѣрниега слугу; и у Србии и Црной Гори гледа Француска, како ће задобити маха. У многом погледу Француска є већ први покровитель хришћански народа у Турской.

И лукави Енглези знали су у найновие време утурати се међу оне, на кое хришћански народи погледаю и изгледаю. Сасвим вѣшто знали су они намѣстити на грчки престо млада краля, кои се исто тако може држати за намѣстника енглескога у Атини, као и Куза за француског губернатора у Букурешту. И вѣшти трговачки и морнарски Грци зацѣло ће Енглезима важние услуге чинити, него неизображени и троми народ румуньски Наполеону.

Три су силе, кое су већ уватиле мѣста у Турской, како би є у свое време могле на се привући. Случайно су то три найсилние европске државе, кое оће да дѣле међу собом баштину болеснога човѣка.

По свему могло би се рећи, да ће источно питанѣ скорим закуцати на дверима Европе. Важни овай тренутак нашао, дабогда, спремне оне, кои треба да су найвише спремлѣни.

(Н.)

ДОПИСИ.

С. У **Карловцима** 24. юлия. При свему томе што сам вам явио исход избора митрополитскога, кои є испао онако, као што сам вам наговѣстио, явићу вам укратко іошт неке поединости.

Послѣ призиваня св. духа ишло се у дворану изборну. Кад є царски комисар сѣдницу отворио и депутирце на биранѣ позвао по досадашнѣм начину, желише ньи неколико да о начину избора говоре. Найпослѣ су молили покорно да им се коя рѣч о томе рећи допусти, али царски комисар ние то никако допустио.

Почем є царски комисар са епископима из дворане изишао и депутирцима препоручио да се у избору сви сложе, почне се између изборника говорити о тайноме гласованю. До слоге се никако ние могло доћи. И од официра неки су ту примѣтили и рекли, да они желе тайно гласованѣ. Вика є била врло велика. И кад се видило, да већина препоруку комисарову за сталну и непромѣньливу сматра, по коіой се гласованѣ уписивати мора, почну у вреви и вики уписивати се. При томе акту ние у дворани нико био осим изборника. По неком времену почну неки из дворане излетати, кои су се већ уписали, и то као да су били двоица архимандрита. По казиваню депутираца почну официри єдан за другим уписивати се на табак епископа Маширевића, и као што чуем, уписали су се од ньи сви на тай табак, и они кои су у активной служби, и они у пензии, и они, кои су били за тайно гласанѣ. А кад су сви они већ тако подписали своя имена, онда су се уписивали и они, кои су пре тога за епископа тога били, и видећи шта є и како є, почеше се уписивати тамо многи и од свештеника, кои су свой глас другоме дати мислили. Тако є, као што чуем, и ваш депутирац послѣ глас уписао по своме упутству на овай табак администраторов.

На тай се начин било уписало ньи до 40 а послѣ, видећи да є тим избор рѣшен, приступи томе табаку ньи іошт десет. Кад є већ подне било и разилазити се требало, остало є ньи неколико, кои, ради єдногласия, нехтѣше никако приступити томе табаку и тако се сѣдница разиђе да се сутра опет састане и избор доврши. Броеви, уписани на табаке други епископа, изчезаваю сасвим тако, да на ньима нема више од три четири гласа.

Избор є пак, као што видите, већ тим свршен. Пристали они неколико или непристали, то сад незначи за ствар ништа.

Романи су, кад се бирати почело, из дворане изишли. Тако може бити ньи десет или дванаест, кои се іошт никако уписали нису. Уписали се они или неуписали, сутра ће се избор прогласити. По досадашнѣм обичаю, ако сви бирачи нису сложни, моли се цар, да наименуе митрополита.

Овдѣ се чуло, да є ц. ком. вечерас добио телеграм, да ће се конгрес за цркву и школу одма одобрити чим се о томе молба влади поднесе. Молба пак поднеће се, по учинѣном предлогу у конгресу, одма онда, чим се влади яви избор митрополита.

М. У **Србском св. Петру** на св. Илию. Данашньи дан, кад су из свию србски краева простране царевине аустриске народни заступници у србском сиону искуплѣни, да сложно и споразумно о срећи народа свога већаю, и ако є иоле могуће бољой будућности пут прокрче му, смућаваю ме догађаи у овом месту, кое сам у брою 72 поштованог листа вашег свестрано разложио. Онда сам рекао, да при свем том, што су за кратко време две истраге од стране жупанске власти на тужбу неколицине овдашньи жителя овде држане, ипак трвенѣ међу овим народом непрестае. Сад упорни тай инат и тежня за осветом учинише да су опет двѣ истраге, но сад од стране духовне, као надлежне власти, такођер на тужбу неколицине немирни овоместни становника, одређене и овде држане. Єдна є од ти истрага пре 14 дана, а друга данас лицем на св. Илию у тай по овострани наш народ тако знаменити дан свршена. Какав ће последак бити ти чести истрага, кое се чине на тужбе без разлога и основа довољног од стране овдашньи жителя, кои за осветом над своіом єдноверном и єдноплеменом браћом чезну, прореći се не дае, ер то од законе пресуде дотичне власти зависи, ал да би крайнѣ време било да се већ єдаред злу доскочи и немиру край учини пак ред и мир код овога народа уведе, то држим да сваки, кои зрело мисли и род свой не презире, увидити и желити мора. Ако се, ко што у допису под бр. 72 рекох, на време овой невольи лека непотражи, лако ће овай народ штетне послѣдице свога нерасуднога поступка касно увидити, кад ће му се ил никако ил посве тешко помоћи моћи. Зато опет велим, да би требало што скорие овай народ миру и поредку сходним мерама привести. —

Н. Б. **Опатовац** 15 юлия. — Юлия 14 дође у Опатовац путник из Црне горе, и одма при долазку показа свой путни лист мѣстном бележнику, после пол часа наиђе четнички арамбаша Девић (Словак из Сотина) и на захтеванѣ арамбашино да му Црногорац путни лист покаже само што му є исти одговорио: да има исправан лист, и да га є већ бележнику и кнезу показао, наш ти арамбаша ни пет ни шест већ одери Црногорца нацаком неколико пута преко леђа, и ово се све у варошкой авлии у присуствованю кнеза и више особа догодило. Путник сирома испребиян плачући дође мѣстном свештенику — гди се и сигурности повѣреник г. Пера Класановић налазио — тужећи се, какога є арамбаша ни крива ни дужна испребияо, на кое повѣреник арамбашу укори, и изрази се, да га заслужена каштига мимоићи неће. Поступак овай огорчио є све кои су очевидци овог грозног позоришта били. — Овакове силеће неби требало у служби трпити, ербо ово ние Босна! и кад овакав човек праве люде злостави, кад зна да се повѣрник у мѣсту налази, да шта чини гди є сам? Надамо се од дотичне власти, да ће овай силеция из службе одпуштен бити.

Угарска.

У прашкой „Политици“ пишу из Пеште, да у Угарской иде на порцию од землѣ 30 процената чистог доходка, а од 1853. године повишена є ова порция у 58 процента; ко є 1853. године плаћао у Угарской порцие на землю са додатком од 100 фор. чиста доходка 19 ф. 12 кр. ср., тай плаћа данас исте порцие 31 фор. 80 нов.

Троедна краљевина.

Некои листови разнели су глас, да є бан прегледаући писарнице жупание загребачке, рекао великом жупану загребачком, да се нада, да ће цар іош ове године посѣтити Хрватску. Званичне „Нар. Нов.“ кажу, да су овлашћене изявити, да є та вѣст измишлѣна.

Белгиска банка намѣрава у Хрватской и Славонии куповати већа добра и због тога се замолила код дотичне власти, да іой се даду поуздана извѣстия, колика є аренда била кроз десет година, како би отуда могла изнаћи врѣдност капитала добра, што ће их куповати. Врло велика добра подѣлиће банка на манѣ чести.

У сисачком срезу появила се марвена куга.

Аустрия.

Како се говори, неапольски краль Франческо II. наумио є отићи из Рима и настанити се гдѣ у Аустрии.

Аустриски надвойвода Лудвиг Виктор вѣрен є наслѣдном принцезом бразилиянском и вѣнчанѣ биће у октобру ове године. На тай начин сѣла би два надвойводе аустриска на два царска престола у Америци.

У маю 1859. године завалио се барут на аустриской ратной лађи „Тритону“ код Локрума (у далматинском примору) и ова є потонула. Сад се нашао єдан, кои вади лађу наполѣ из мора, и велики дѣо ствари већ є извукао.

Чешка и Моравска.

Неки Кампелик написао є нарочиту брошуру о томе, како би се Чеси, Моравци и Словаци од добре волѣ понѣмчили.

Галиция и Буковина.

Уредник „Газете Народове“ Іован Добрянски одсуђен є због чланка ради нарушаваня явнога покоя на 300 фор. глобе од кауцие и на 4 мѣсеца тавнице.

Рогавски, польски члан државнога вѣћа, кои є сада затворен, биће, како се говори пуштен на слободу, ер нема довольни доказа за његову кривицу. Он є болестан у тавници, и жена његова давала є довольно ємство за њега, само да га пусте, да би се могао лѣчити, али суд га ние хтѣо одпустити, будући о томе іош ние найвиши суд рѣшио.

У Галиции говори се у послѣднѣ време, да ће тамо обсадно станѣ бити укинуто. Али у войничким круговима незнаю о томе ништа, и много доказа има, да се обсадно станѣ неће тако брзо укинути.

Русия.

Послѣдня извѣстия о сибирской чуми являю, да се све већма шири и то на сѣвер. Већ є прешла у петроградску губернию и тамани марву. Али се примѣтило, да лондѣ, гдѣ є поморила марву, наилази на люде; тако є већ у самом Петрограду било случаева од сибирске чуме. Власти су узеле енергичне мѣре, да се ово зло неможе далѣ ширити.

У Петрограду се десила несрећа, коя є више мртви прогутала, него кад се не давно запалила барутана у Охти. Кубе од спасовске цркве срушило се. Єдан од гранитски ступаца, кои су кубе носили, сруши се и сводови у цркви бише тим на два мѣста провалѣни.

Срећом баш мало пре били су посленици довршили неке репаратуре; само их двоицу размрскаше развалине од кубета. Али ова несрећа постаде чрез непажљивости публике страшном катастрофом. Силни любопитљив свет слегао се у цркву, тако да е сваки саобраштај био немогућан међу улицом и црквом; полиция ние могла ред одржати. Баш кад е найвећа тишина била, стадоше квркати сводови. Ужас спопадне люде и сви навале наполѣ. У часку бише сва врата заглавлѣна навалюћим свѣтом и од силна напора толики хиляда сруши се сва црква. Страота се описати неда. Силни су осакаћени, да им се броя незна.

Романия.

Званични „Монитерул" саобштава прорачун за 1864. годину. Трошкови редовни износе 165,765,997 гроша 32 паре, изванредни 38,262,678 гроша 29 пара. Дефицит е преко 53 милиона и покриће се займом.

Букурешће 15 юл. Званична извѣстия показую, да е послѣдня поплава начинила грдне штете. Навластито е страдао округ Праово. У селу Филипешће нађено е 125 подавлѣни тѣлеса. Село Калуђерица, у коме ние било више од 30 кућа, потоплѣно е сасвим а несретни жительи сви су подавлѣни и однела их е вода, да им се ни трага незна. Ноћу, кад су селяни спавали, дошла е вода и однела и њи и марви куће њиове. Такви е несрећа било на више мѣста. Читавим селима ние остало ни трарга.

Благайница Романие задужила се већ на два милиона дуката.

Турска.

О послѣдньим мѣрама турске владе против протестантским миясима у Цариграду являю из Цариграда 8 о. м. обширние ово: Министар полиции дао е у прошли понедельник затворити књижаре и мисионарске заводе у главной стамболской мали. Исто тако преметали су станове црквени и библиски друштва енглески и американски, као и турску печатню, гдѣ се баш почео печатати турски превод новога завѣта. Помоћници у свима овим заведениями одма су уклонѣни и сва врата позапечаћена су. Три угостителя затворена су, ер им се пребацує, да нису власти явили, шта ти мисионери раде. Такођер е затворено и неколико Турака, кои су прешли на християнски закон. Ови су пред министром полиции казали, да су они прешли на християнски закон, ер е послѣдньи султан допустио и християнима и Турцима право на слободу вѣроисповѣдания. Али ово им ништа непоможе, него ньи бацише у апс. Мисионари су се оградили против таковога гаженя слободе вѣроисповѣдания, коя е уямчена ферманом од мѣсеца фебруара 1854. године, и американско посланство употребиће против тога енергична средства.

Париски листови являю, да е султан повратио землю кнезу миридитском (арнаутско племе римске вѣре). Некажу, кад е и зашто е земля та одузета била и зашто е сада враћена.

Француска.

На приватне доходке царице Евгение начинѣни су врло силни дугови, и министар финансие Фул имао е разговора с царем, како би се ови дугови расчистили.

Лорд Кларендон е у Виши. Његовом путу приписую неку важност, ер се мисли, да иде ради тога, да би опет повратио добра одношеня међу Француском и Енглеском.

Одношеня међу Русиом и Француском знаменито су оладнила; наравно да и одношеня међу Русиом и Италиом нису топлия постала.

Италиянска влада обраћала се на француску, да ова у Риму настои, да се оданде уклони прогнани неапольски краль Франческо II. Али римска влада нехтѣ зато ни чути.

Шпаньолски краль посѣтиће у августу цара Наполеона.

Кажу, да е цар Наполеон едном приликом рекао: Свака влада има свой задатак; ми смо учинили, што е Француска од нас могла очекивати, Наполеон IV. учиниће остало.

У Француской почели су наново већма занимати се „природним границама" и како би се данашнѣ француске границе могле „поправити" у смислу „природном." Као што у свое време явисмо, Теофил Лавале, професор историе у войничкой школи у Ст. Сиру, издао е спис, у ком разлаже историю граница француски. Он несумня, да ће Француска, као што е добила на югу природне свое границе Ницом и Савойском, исто тако добити природне свое границе и на сѣверу. Што се тиче ратне потребе, да се „поправе" француске границе, ту се с њим слаже и некакав Ханри Мартен, кои е написао критику на дѣло Лавалса. Овей жели да Райна буде Француской граница, али осим тога увѣрен е, да Француска тако и смѣ учинати, ер неби тим ничие право повредила, будући да Нѣмци немаю никакви права, пошто они, по мишлѣню г. Мартена, нису народ, него тек становништво, кое е посредно или непосредно подчинѣно Пруской и Аустрии, а ове двѣ државе „немаю никакве народности, него су пуки подчинѣнници общтег неприятеля Европе", т. е. Русие. На овай начин Атилино царство, тако Мартен назива руску државу, допире до саме Француске, с тога жели Мартен, да Нѣмци болѣ добре волѣ издаду Французима лѣву обалу Райне, те да се с Француском спое, те би тако Француска, у мѣсто да свое границе утврђує на Райни градовима, могла пре утврдити евроцске границе савезним градовима на Днѣпру. Тако вели г. Мартен; а да би га наши читаоци болѣ разумѣли, валя знати, да е он ученик „ученога" Поляка Духиньскога, кои е ясно доказао, да су Китайци, Јапанци, Татари, Турци, Жидови, афрички негри и — Велики Руси (управо ове е и узео на око) свиколици турански народи и уедно скитнице — номади. У осталом мусѣ Лавале похвалѣн е од самога цара францускога за ово свое дѣло.

Нѣмачка.

Уредништво польскога листа „Ойчизна" обявлює, да е услѣд околности, кое независе од редакциe, принуђено обуставити издаванѣ „Ойчизне" у Липском. Уредништво ће се премѣстити у другу землю, где ће моћи слободно радити на свом задатку, а да немора особе, кое с уредништвом долазе у саобраштай, излагати свакояким неприятностима и гонѣниями од стране власти. Касние ће се већ явити, гдѣ ће „Ойчизна" излазити.

„Индеп. б." каже, да се говори, да су се неки нѣмачки владаоци обратили на Наполеона, да би у нѣму имали учиште против нѣмачког покрета, кои се оснива на заключеньима саборским, народним скупштинама и иступлѣньима солдачким. Речени лист мисли, да Наполеон поред свег овог по нѣга ласкавог знака повѣреня неће у данашньим околностима оставити се свог данашнѣг резервног држаня.

Различне Новости.

— У варошици Мозерс у губернии Минск заведена е девоячка школа. За препитание и школарину плаћа се годишнѣ 500 рубаля. „Московске новине" особито хвале ове заведение и веле, да се већ еданпут и девойке могу воспитавати у чисто руском духу и сачувати од пополяченя. Найзнаменитие е то, што у той школи науке предаю и руски официри.

— Штатистика польске емиграциe. Године 1835 било е у Француской 4735 польски емигранта. 1836 године 4833, а 1837 године 4982. Године 1862, пре но што ће буна у Польской букнути, било е у Француской, Енглеской, Белгии и Америки 12000 польски изселѣника. Найвећа част емигранта ступила е у службу код западни сила. Многи су служили и служе іош у Португалской, Сардинии, сѣверной Америки и Мехику. Више од 50 официра Поляка учинили су кралю белгиском Леополду велике услуге при устрояваню войске. У послѣднѣм рату турском установио е ђенерал Чайковски две регементе. — У Паризу има сада неколико школа за польску младеж обоега пола, као и една виша школа и библиотека. У Лондону постои такође една польска школа. Неки артикули индустрие, заводи, фабрике итд. налазе се у польским рукама. У Француской има Поляка лѣкара на брою 131. Више од 150 Поляка имаю службе код гвозденога пута, и више од 200 занимаю се грађенѣм мостова и друмова.

* 29. юния появи се у Смирни неки имам ябанац, кои у великом базару прорицаше, да ће 1. юлия бити трус и киямет — смак свѣта. Правовѣрни мусломани вѣроваше имаму, те силни изиђоше из вароши и побѣгоше на брдо Паг близу вароши, гдѣ на врху има развалине од стара чека града. Злогука уапсише, али он оста при своим рѣчима. Случайнио 1. юлия провали се над Смирном облак, сваким сокаком јурила е буица, олуя смрска у затону (пристаништу) неколико лађа, а яка крупа почини прави русвай по баштама и њивама, као и по окнима. Јук и писка раздаде се на све стране, и тек се люди онда умирише, кад се послѣ два сата поче тама разгаљивати и небо ведрити.

* Славни композитор Виетам приповѣда ову пригоду. Био е свратио код богата Руса и страшно се уплаши, кад о ручку виде под столом црну неку масу, гдѣ на нѣга упрла свое ватрене очи. „Немойте да са узнемируєте," рече му домаћица, „то е црни куряк, питом е." Кад Виетам хтѣде спавати, опет му се указа исто црно чудовиште. „Немойте да се узнемируєте, то е црни курак, я ћу га отѣрати," рече слуга. Уютру чує Виетам, гдѣ у авлии пушке пуцаю. „Шта е то?" запита слугу, кои у собу уђе. „Немойте да се узнемируєте." одговори слуга, „баш сада убияю црна куряка, ер е ноћас растргнуо нашега кувара."

* У Литомѣрицима у Чешкой десио, се овай случай. У едну собу, гдѣ одрастао човѣк спаваше, метнуше киту цвѣћа, у којой е било и два бѣла крина (љиляна.) Уютру нађоше ту особу сасвим збунѣну, тужила се на слабост живаца, главоболю итд. и тек онда дође к себи, кад е из собе изнесоше. Без сумнѣ е то било од яка мириса, што га крин пушта, и отуда се може видѣти, како се треба пазити, куда ће се цвѣће и како оставляти.

* У некидашньой сѣдници учене академие у Бечу читало се едно извѣстие, како е мѣсеца марта о. г. падала мана у Харпуту код Диярбекира. Ове мане послали су дворском савѣтнику Хайбингеру, да е испита. Кад се мана измелѣ, буде од нѣ бѣло брашно и доста укусан хлѣб. Са маном падали су том приликом и многи ситни камичци. Ма да мане ние много падало, ипак е цѣна рани пала у Диярбекиру, ер е доказано искуством, кад мана послѣ дуге суше падне, да ће онда бити поспѣшно време.

* Три марвена трговца дошла на вашар, па дадоше крчмарици свое новце на оставу и одоше за послом. Єдан од њи мало за тим врати се и у име свои другова изиште новце, ер им требаю за трговину неку. Чим новце прими, а он очисти чуства, ниги га послѣ кадкод видѣше. Остала двоица почну са женом парницу и искаше накнаду, ер е новце дала само едном, ма да су іой изриком казали, да новце само онда изда, кад сва троица буду дошла. Крчмарица изгуби парницу, суд е осуди, да накнади штету. Баш ту млад еден адвокат почео е свою радию и он свѣтує крчмарицу, да апелує, и прима се, да е он заступа. Кад се дошло пред суд, изяви он: да е нѣгова клиенткиня примила новце од све троице и да по казиваню сами тужителя има новце онда издати, кад сва троица у еда пут дођу, сума е спремнѣна и одма ће се издати, само нека сва троица дођу. Парница доби сасвим труги вид, а млади адвокат доби тим силне клиенте.

* Неки бечки шеширция скупио е све оне шешире, кое од 1848. године у Италии и Нѣмачкой забраньиваше носити. Има свега 18 комада различне форме.

* Споменик Єлачићу бану стаће од прилике на 100,000 фор. Ради се на нѣму у велике.

* У Вараждину умро е еден православни мали и сиромашни чиновник. Као што тамо нема православнога свештеника, дошли су фратри да га саране. Случайно прође туда близо неки калуђер, яве му то, и калуђер одма слети с кола, узме петрахил и оде на гроб те опои покойника.

* Турска влада раздавала е сѣме од памука бадава у различитим провинциями, да би сађенѣ памука унапредила. Успѣх е био сяян, тако да ове године надаю се добити само из Анадола 180,000 денькова.

* Доминиканци у Галиции добили су из Рима рѣдку привилегию, да могу у свой чин сваке године примати по 6 Русина унията. Ово никако ние користно по униятство и русинство.

ПОСЛѢДНЯ ПОШТА.

К — **Беч 23. юлия.** Сутра ће цар примити у аудиенции бана Шокчевића. Конференциe о миру са Данском биће у Бечу. С концем августа очекую овдѣ пруског и баварског краля. — Дирекции дунавског паробродског друштва дошло е извѣстие, да е међу черкеским иселѣницима на лађама друштвеним появила се куга, коя е 10 морнара уморила и на едной лађи читаву едну породицу. Транспорт Черкеза на друштвеним лађама обуставиће се.

Беч 23. юлия. По недѣльном извѣстию има народна банка банкнота у промету 389,181,097 фор., кована блага 110,639,130 фор. 60 нов.

Турин Власти су затвориле камеринског арцибискупа Салвина.

Брисел 22. юлия. И либералци и клирикалци пустили су свое програме за посланичке изборе. Клирикалци су са своим програмом пропали.

Загреб 23. юлия. Данас е отворена велика скупштина жупание

крижевачке. На место I. Прауса биће уредник „Агр. Ц“ Петар Радић родом Словенац.

Пешта. Приповеда се, да е угарски канцелар гроф Зичи казао, да ће у идућой сесии райкерата седити и заступници из Угарске.

Копенхаген 21. юл. Дански пуномоћници узели су на се посао, да државни сабор дански приволу кроз 6 неделя дана на условля за мир.

Лондон 22 юл. Међу Француском и Пруском начинћена е погодба, коя допушта Пруской да за себе задржи Лауенбург, Холштин и Шлезвик.

Париз. Овдашньи листови едки су, што се мир заключио са Данском, а ние се Француска ни заштала. „Франс“ вели, да су условия мира по Данску драконски, али, вели, ние никакво чудо, ер нѣм. вел. силе неосврћу се ни на уговоре, ни на право народности, нити на оно, чим су се писмено обвезале.

Атина Министарство Балбя пало е.

ТРГОВИНА.

Пешта 22. юлия. На пияци житной показуе се слаба радня будући да продавци неће да даду по ону цѣну по кою би хтели неки купити. Продато е 84—86 фун. тешке байске пшенице по 3 фор. 40 нов. за готов новац. Од новог потиског чистог жита продато е неколико иляда мерова 88—89 фунти тешке робе по 3 фор. 60 нов., 85 фун. по 3 фор. 30 нов. Раж, ечам, зоб и кукуруз нису пролазили. Цѣна ние се променила.

Шпирит слабо пролази. Шпирит од крумпира стои 50 нов. с буретом, од ране 51 и по — 52 нов. с буретом

Олай сиров баш никакве продае ние имао.

Сисак 19 юлия. Ове неделѣ била е мала продая у свим струкама ране. Продато е 1000 мер. старе 87 и по фун. тешке банатске пшенице по 5 фор. 30 нов. меров и 5—6000 мер. босанског кукуруза по 2 фор. 60—75 нов меров.

Бечка берза од 25. юлия.

Ћесар дукати	—	—	—	—	5.46
Сребро	—	—	—	—	113.25
Металици	—	—	—	—	72.80
Народ. заим	—	—	—	—	80.80
Акц. народ. банке	—	—	—	—	783.
Акции кредит.	—	—	—	—	194 20.

СТАНЋ ВОДЕ.

Пешта 22. юл. 10′ 1″ преко 0. опада.
Пожун 21. юл. 4′ 2″ преко 0 надолази.
Оршова 19. юл. 11′ —″ преко 0 опада
Фелдвар. 19. юл. 13′ 5″ преко 0 опада.

Приполано.

Један чланак из горнѣг Карловца у Србском Дневнику брой 63 ове године од Н. Б. на одговор дописнику рѣчкому показуе глупост и несмисленост онога епистоларвога чланка, желећи исти Б. заслѣпити очи свету са доказима несмотреним; али публика зна, и чита новине, тер се богме неда заслѣпити. — Нека се огледа он на чланак Срб. Дневника брой 69. што се случило у Бании, и на друге многе чланке, а имамо доста материяла на одговор епистоларному, али незаслужива далѣ одговарати, ма што каже пословица талиянска: Si dona alla ignoranza. Онако даклем оставлямо да навидило изиђе, како кажо уредник Дневника под чланком Н....! Али свѣтилници наши угашваю се богме.

Дрниш 3 юнея 1864.

Наум...

За чланке под овом рубриком неодговара уредништво, а управ и не разумѣ овай садржай

ОГЛАСИ.

Стециште.

На упразднѣно учительско место у Дивошу, у Срему, у срезу ердевичком отвара се овим стециште. Плата е 160 фор. а. вр. 20 мер. пож. жита, 20 мер. сат. кукуруза, 6 хвати дрва, 12 фунти свећа, и безплатежно обиталиште.

Желећи исто место добити, нек се са своим на честнѣйши консисториум штилизираним прошениама и свидѣтелствама на доленодписаног, кои ће та своим путем дотичном срезком надлежателству, обштеству и честнѣйшем консисториуму, на увиђенѣ и рѣшенѣ поднети, благовремо найдалѣ до конца августа т. л. обратити изволе.

У Шиду 11. юлия 1864.

Димитрій Марковичь,
протопр. шид. и окруж.
2—3 школ. директор.

Разписи стечая.

За попунѣнѣ упразнѣног учительског звания у селу Херцег—Сульошу (у Бараньи) кога се годишня плата состои из
42 фор. у готовом новцу,
30, пож мерова наполице,
20. пож. мерова измрвлѣни кукуруза
10. акова вина
20. нов. од великога укопа
10 нов. од малога укопа
20 нов. од венчанице
4 хвата дрва за огрев и
4 3/4ланца ораће землѣ за уживанѣ

настоећим се стечай разписуе, и упућуюсе сви они, кои ово звание добити желе, да молбенице свое крштеним писмом, свидѣтелствама сврху свршени наука, досадашнѣ свое службе, и сврху политичног и моралног владаня свога снабдѣти и конзисториуму диецезе будимске найдалѣ до 18. Августа о. г. поднети имаю.

У Сентандреи 9. юлия 1864
Конзисториум православне
1—3 диецезе Будимске.

У селу Иночцу (у Бараньи) упразнѣное звание учительско, за кое е слѣдећа годишня плата опредѣлена:
22. фор. готови новаца,
18. пож мерова наполице,
18. пож. мерова измрвлѣни кукуруза
20. нов. од великог укопа,
10. нов. ое малчг укопа,
20. нов. од веноанице,
3. хвата дрва за огрев, осим тога
3. ланца ораће землѣ
1. ланац ливаде, и
1. ланац баште при школи за уживанѣ.

За звание ово разписуе се настоећим стечай и упућуюсе сви они, кои таково добити желе, да молбенице свое, коима крштено писмо, свидѣтелства свршени наука, досадашнѣ службе, као и сврху политичног и моралног владаня свога приложити имаю, конзисториуму диецезе будимске до 18. Августа о г. поднети ускоре.

У Сентандреи 9. юлия 1864
Конзисториум православне
1—3 Диецезе Будимске.

Стециште.

У мѣсту Товаришеву упразднѣно е учительско звание с годишньом платом 105 фор. 2/4 сесие землѣ, 25 пож. наполице, 1 меров варива, 100 фун. меса, 40 фун. соли, 15 фун. свећа, 6 хв. дрва и свободно обиталиште.

Они, кои звание ово получити желе, имаю своим молбеницама крштено писмо, свидѣтелства о свршеним наукама, досадашньой своіой служби, моралном и политичном поведенію свом приключити и до 13. авг. т. г. овамо поднети.

Из засѣд. консистор. у Н Саду 2. юл. 1864. држаног. 1—3

У Баи упразднѣно е учительско мѣсто с годишньом платом 315 фор. 6 хв. мекани дрва и 8 л. землѣ.

Они, кои звание ово получити желе, имаю своим молбеницама крштено писмо, свидѣтелства о свршеним наукама, досадашньой своіой служби, моралном и политичном поведенію свом приключити и до 13. авг. т. г. овамо поднети.

Из засѣд. Консистор. у Н Саду 2. юл. 1864. држаног. 1—3

Стечай.

У Осеку с почетком школске године 1864/5 заводи се школа за правосл. женск. младеж. За исту школу тражи се женска особа, кромѣ матернѣг іешт и у немецком елику, славонском читаню и писаню искусна.

Плата е 325 фор. а. вр. Учительица е за станѣ мировине способна.

Просительице имаю се до 26. авг. по стар. о. г. с прошениама своима и подвесенѣм потребних свидѣтелства на ч. консисториум управлѣнима, на школтко равнателство у Осеку обратити

У Осеку дне 21. юлия 1864.

Атанасій Попович,
протопресв. даль. окр. школа
1—3 директор.

Одликовано колайнама на излогу у Лондону, Бечу, Амштетену и Сенѣелтену!

Нове форме баланц- и децимални вага (мѣрила)

у найвећем избору и савршено начинѣни, а тако исто и сва друга мѣрила као терезие, кантари, и тежине (гевихтови) могу се добити увек по фабричной цѣни код

Н. Шука и комп.

у Пешти, на ћошку краљевске и ваике улице (Ecke der Königsgasse und Waizner-strasse.)

Далѣ имамо ми главно стовариште само привилегисани фабриката као: яке и од ватре сигурке кассе за новце, книге и документе, мале касе и сигурне браве

Патентоване тискове и печате

за тисканѣ имена на напиру и картама, и за печаћенѣ писама.

Машина за преписиванѣ писама у различним формама од 4 фор. до 28 фор.

Клинчића од жице за тапетаре, столаре, седларе, и браваре.

Покривача и чаршава такови, да кроз њи вода пробити неможе.

Тиску за умножаванѣ своеручног писма, рисованя, музикалия итд. са смеством да су добри.

Горереченви фарбикати рачунаю се за Пешту по оргиналним en-gros фабричним цѣнама. 9—21

НАЈСАВРШЕНИЕ СТВАРИ ЗА ТОАЛЕТ!

Одобрене од царски, краљески и кнежевски дворова!
Одликоване повластицама, патентима и колайнама!

Дра. Л. БЕРИНГИЕРА
МИРИСАВКА тако звана **КРОНЕН-ГАЙСТ**
(Quintessenz d' Eau de Cologne) стакло оригин.
1 фор. 25 нов

од неизказане каквоће, и не само као скупоцѣна мирисавка, него и као изрядно лѣковито средство, коим се животне силе поштраваю и крѣпе.

МЕД. ДР. БОРШАРА
ТРАВНИ САПУН

за улѣпшаванѣ и поправлянѣ коже и за чишћенѣ сваке нечистоте на кожи, такође е од велике користи за купатила свакога рода = у запечаћеним пакетићима по 42 нов. =

ДР. БЕРИНГИЕРА
биљно средство за боядисанѣ косе
(кутия заедно са четком и шоляма 5 фор. а. вр.)

Приповзнато као савршено, цѣлисходно и невино средство, коим се коса брада и обрве постоино боядисати може.

ПРОФ. ДР. ЛИНДЕСА
биљна помада у шипкама.

Ова помада дае коси лѣпу природну свѣтлост и повишену упружност, а поред тога врло е сходна за углађиванѣ бикуля; = продае се само у оригиналним комадима по 50 нов. =

ДРА. БЕРИНГИЕРА
Зейтин од биља и корѣна за косу
у стакладима на дуже употребляванѣ по 1 фор.

Овай зейтин е саставлѣн из найбољи и за одржаванѣ, креплѣнѣ, улѣпшанѣ коса и браде найспособни биља; такође е врло добар против перута.

МЕД. ДР. СИЕНА де БУТМАРА
Мирисаво зубно тесто.
у 1/1 и 1/2 пакетићима по 70 и 35 нов.

Найефтиние, найболѣ и найпоудване средство за чишћенѣ и одржанѣ зуба и десни.

Балсамски
Сапун од Маслине

Као благо и уедно дѣйствуюће свакидашнѣ средство за пранѣ и за саму найнѣжнию и и найосетлѣивию кожу у госпођа и дѣце.
= у оригиналним пакетићима по 35 нов. =

ДР. ХАРТУНГА
Зейтин од хинине коре.

Из скувани найбољи хинини кора са балсамским зейтином за сачуванѣ и полѣпшанѣ косе; (по 85 нов.)

ДР. ХАРТУНГА
Травна помада

из питателни сокова и биля, кое могу причинити да коса на ново оживи и нарасти; (по 85 нов.)

Горньи, своіом приповнатом хасновитошћу и солидностћу тако омилѣни и чувени артикули, могу се увѣк добити
са смеством да су прави

У **Новом Саду** само код **Фердинанда Шрайбера**, трговца нирибершког и галантериског еснапа, тако и у **Далю** код: Браће Вайс; у **Осеку** код апотекара Јоз. Хорнинга, у **В. Бечкереку** код Ј. Д. Пире, у **Иригу** код апот. Јов. Гвоћака, у **Митровици** код Саве Миића, у **И Вербасу** код Сингера и друга, у **Панчеву** код Јох. Хубера, у **Варадину** код г. Наћа, у **Руми** код Јоце Богдановића, у **Земуну** код А. Д. Јовановића, у **Вуковару** код Теод. Станића, у **Топольи** код апот. Шарканьиа, у **Вршцу** код Јох. Фукса. (5—10)

Издае, уређуе и одговара др. Д. Медаковић.

Брзотиском Игнята Фукса у НСаду.